

Ordliste

- A** **Arbeid** Arbeid er definert som kraft ganget med strekningen som kraften virker: $W = F \cdot s$ Luftkomprimering er et eksempel på arbeid, fordi et stempel må forflyttes av en kraft.
- B** **Balansert kraft** Et objekt under påvirkning av balanserte krefter, står enten stille eller beveger seg med konstant fart.
- Bar** En vanlig metrisk enhet for trykkmåling. 1 bar er det samme som 100 000 pascal.
- E** **Effekt** Hvor raskt en maskin arbeider (arbeid delt på tid).
- Effektivitet** Et mål på hvor mye av energien som kommer inn i en maskin som egentlig blir nyttiggjort. Friksjon reduserer den nyttige energien, som fører til redusert effektivitet.
- Energi** I denne sammenhengen: Evnen til å utføre arbeid.
- F** **Forbindelsesledd** Et mekanisk forbindelsesledd overfører bevegelse og krefter gjennom en serie med stenger eller bjelker, som er bundet sammen av bevegelige omdreingspunkter. Sakseheisen inneholder mange forbindelsesledd.
- Friksjon** Motstanden som oppstår når en flate sklir mot en annen, f.eks. når en aksling går rundt i et hull eller når du gnir hendene mot hverandre.
- G** **Grep** Grepet mellom to overflater avhenger av hvor stor friksjonen er mellom dem. Større friksjon gir bedre grep. Dekk har bedre grep på tørre overflater enn våte overflater.
- K** **Kinetisk energi** Energien til en gjenstand fordi den beveger seg. Jo fortere det går, jo mer kinetisk energi har den. Jo større masse det har, jo mer kinetisk energi.
- Kompressibilitet** Hvor lett en substans som for eksempel gasser, lar seg presse sammen slik at de tar mindre plass.
- Kompressor** En mekanisme som brukes til å komprimere luft. En kompressor kan være motorisert eller drives manuelt.
- Kraft** Et skyv eller et drag i en bestemt retning på en gjenstand. Kraften i en pneumatisk sylindere er produktet av lufttrykket og stempelets areal.
- L** **Lufttank** En oppbevaringstank, eller reservoar, for komprimert luft.

M	Manometer	Et manometer brukes til å måle trykk. LEGO® manometeret gir deg trykkavlesning i både bar og psi.
	Maskin	En enhet som gjør arbeid enklere eller raskere. Den inneholder som regel ulike mekaniske innretninger.
	Masse	Masse er mengden av stoff i en gjenstand. Masse måles i kilogram (kg) og blir ofte forvekslet med vekt som måles i newton (N).
	Mekanisme	En enkel innretning av komponenter som forandrer størrelsen eller retningen på en kraft, og farten på overføringer, som for eksempel en vektstang eller to tannhjul som kobles sammen.
O	Omdreiningspunkt	Punktet som noe dreier eller roterer rundt, slik som omdreiningspunktet til en vektstang. Omdreiningspunktet på en saks er skruen eller naglen som holder den sammen.
	Omkrets	Distansen rundt en sirkel.
P	Pneumatisk	Bruk av komprimert luft eller væske til å gjøre arbeid.
	Pneumatisk krets	Banen til komprimert luft gjennom et system av pneumatiske komponenter.
	Potensiell energi	Lagret energi pga stilling eller posisjon. Komprimert luft har potensiell energi som kan brukes til å utføre arbeid, når den utvides mot et stempel i en sylinder.
	Psi	Enhet for kraft som tilsvarer 1 pund per kvadrattomme. Psi er en vanlig enhet for trykkmåling i engelsktalende land. 1 psi er det samme som 6 894,76 pascal.
	Pumpe	En innretning som utsetter en væske eller gass for en kraft, som for eksempel luft eller vann, for å skape trykk eller bevegelse.
R	Rettfærdig testing	Å måle ytelsen til en maskin ved å sammenligne ytelsen under ulike forhold.
S	Sekvensering	Å få handlinger til å skje i rett rekkefølge og til rett tid.
	Slange	Fleksibelt, hult sylinderformet materiale brukt til transport av en væske eller gass, som for eksempel komprimert luft.
	Stempel	En solid skive som beveger seg inni en sylinder og som reagerer på endret trykk.
	Stempelstang	En stang som er festet til et stempel og som også strekker seg utenfor en sylinder. Når stempelet beveger seg inni sylindren, bevegges også stempelstangen.
	Sylinder	En sylindrisk beholder med lukkede ender som inneholder et stempel og en stempelstang. Når komprimert luft strømmer inn i sylindren, utvider den seg og skyver på stempelet, noe som gir en kraft og skaper bevegelse.
	Sylindrestempel	Se Stempel.

T	Trykk	Trykk er definert som kraft delt på areal. Enheten for trykk er pascal (Pa), og 1 Pa er 1 newton per kvadratmeter. Newton er en liten kraft og en kvadratmeter er et stort areal, så kraften per areal på 1 Pa er liten. Atmosfærisk trykk ved havoverflaten tilsvarer omtrent 100 000 Pa eller 100 kPa, som er lik 1 bar.
V	Vektstang	En stang som dreies rundt et fast omdreiningpunkt når belastninger virker på vektstanga.
	Vektstang av andre klasse	Lasten er mellom løftkraften og omdreiningpunktet. Denne vektstangen forsterker løftkraften som gjør løfting av lasten lettere, som for eksempel en trillebår.
	Vektstang av første klasse	Omdreiningpunktet er mellom løftkraften og lasten. En lang løftearm av første klasse og en kort lastearm forsterker kraften ved lasten. For eksempel: Når du skal åpne lokket på et malingsspann. Sakseheisen bruker en vektstang av første klasse.
	Vektstang av tredje klasse	Løftkraften er mellom lasten og omdreiningpunktet. Denne vektstangen øker farten og avstanden lasten beveger seg sammenlignet med løftkraften. Tommelen på hånden er en vektstang av tredje klasse.
	Ventil	En innretning som mottar komprimert luft og leder luftstrømmen videre gjennom slanger til andre komponenter med komprimert luft. En ventil kontrolleres av et håndtak med flere posisjoner.